

Enriqueixen el català

Els tres filòlegs triats per Tusquets per fer l'edició catalana del *Contra Sainte-Beuve* de Marcel Proust deuen ser els tres únics catalans del món que pensen que es pot escriure això: "Sabia *notar* aquelles persones que pel seu particular rostre ens anuncien la possibilitat d'una felicitat nova." No podem imaginar-nos que existeixi un quart català al món que li pugui passar pel cap l'expressió "notar persones". Marcel Proust escriu "*j'aperçois un de ces êtres qui...*", és a dir –i sense el "sabia"–, "veia" "descobria", "reconeixia", "distingia"...

Entomant errates

L'edició de *Marines i boscatges* de Joaquim Ruyra feta per la Nova Biblioteca Selecta reproduceix el text de la primera i corregeix les errates que reporta la "Fe d'errades" d'aquella primera, del 1903. L'autor va reelaborar els contes uns anys després –quan els va aplegar en el volum *Pinya de rosa*–, i a més dels canvis d'estil, va aprofitar l'ocasió per corregir les que no van ser advertides el 1903. Per exemple, "*tombant* el ruixat", que no vol dir res, va ser ben esmenat per "tomant [per entomant] el ruixat". La Nova Biblioteca Selecta manté "*tombant* el ruixat".

L'anotador de la BPF fa el pagès

Stendhal (*El roig i el negre*) diu que Cathelineau era pagès i tots els editors anoten que el cap de la revolta monàrquica de la Vendée, de pagesos, artesans i petits comerciants, no era pas pagès, sinó un artesà, fill d'un paleta. Ferran Toutain ("Biblioteca Pompeu Fabra") anota que era pagès.

Què és popular i què no?

El *DIEC* introdueix "emmarranar-se" (entossudir-se) amb la indicació que és un mot emprat popularment. Però ni "marrà" ni "marraneria" (la rabiola de l'infant), d'on deriva el verb, no és emprat popularment.

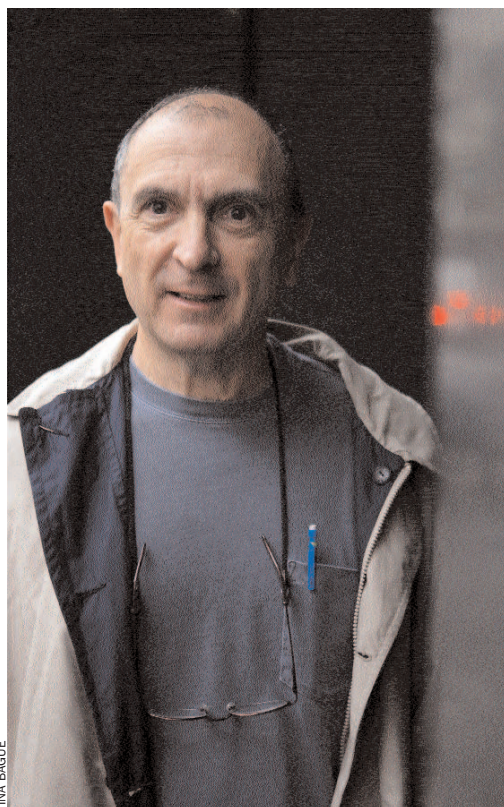
Pla, Fuster i Espinàs cristal·litzen en el llibre 'Desfer les Amèriques', de Josep Miquel Sobrer

L'erudició d'un Joan Fuster. La ironia, l'escepticisme, la bonhomia i l'humor de Josep Maria Espinàs. I l'estil i l'adjectivació de Josep Pla. Els tres mestratges cristal·litzen en el recull d'articles *Desfer les Amèriques*, de Josep Miquel Sobrer (Barcelona, 1944), professor a la Universitat d'Indiana, recull publicat per l'editorial Galerada i que es configura com un 'contradicionari', en expressió del seu autor: els títols de cada article estan ordenats alfabèticament. La detecció dels mestratges de l'articulista Sobrer és cosa d'un company seu de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona dels anys seixanta, Francesc Parcerisas. El poeta i traductor va ser la persona que va presentar el llibre a la premsa i, prèviament, la que va recomanar el text a l'editor. Ho va fer amb el convenciment que es tractava d'un llibre "extraordinàriament ben escrit".

En efecte, tal com diu Parcerisas, *Desfer les Amèriques* és –ho veurà tot lector– un llibre extraordinàriament ben escrit i també és un recull de proses que mostra el mestratge de Pla, Fuster i Espinàs, si bé ho fa en graus diversos, i de manera inconstant, ja que el prosista no sempre escriu el mateix article: en algunes ocasions pot ser més Pla, i en d'altres, més Fuster o més Espinàs, segons el joc de forces que s'estableix, text a text, entre l'erudició, la reflexió, el record, la narració, la ironia, el sarcasme, l'evocació, la crítica i l'elogi. És un joc molt variat al qual s'afegeix, a més de la variada temàtica –"tracto de tot", diu l'autor– i les diferents estructures formals, una variable clau, el punt de vista geogràfic des del qual se situa l'articulista, uns cops als Estats Units, els altres, a Catalunya, i

un tercer cop en un imaginari espai transatlàntic, equidistant dels continents americà i europeu. No, no sempre compara els Estats Units amb Catalunya, ni, com el que indica, al nostre entendre, erròniament, el títol, es dedica a "desfer" les Amèriques perquè Sobrer no fa únicament l'article "transcultural" i, a més, pot parlar de coses de la seva infantesa catalana o de temes lliures de qualsevol geografia.

Hi ha, en l'aparent "inseguretat" a l'hora de construir els articles, és a dir, en aquest rebuig a l'esquema prestat, una filosofia de vida, la inseguretat del pensament, la que el fa acceptar les contradiccions del pensament i a declarar: "sóc conscient de les meves contradiccions". I la que el porta, per una banda, a l'escepticisme i, per l'altra, a matisar, suavitzar, aquest escepticisme. I si volem veure una línia que travessi tot el llibre, la trobarem, fonamentalment, en el que l'autor mateix anomena "una òptica inesperada". És una òptica que li fa trencar la rutina i fugir del pensament establert, sense caure mai, però, en el vici de l'originalitat gra-tuïta o efectista.

Josep Miquel Sobrer publica el recull d'articles *Desfer les Amèriques*, a l'editorial Galerada.

Lluís Bonada